

scripta, neque intrinsece sequitur ex sola institutione Eucharistiae, nam etiam si hoc sacrificium datum sit nobis a Deo, non inde sequitur, esse intrinsece malum, aliud ab hominibus institui. Deinde potest esse dubitatio de facto, an sit aliud sacrificium ab Ecclesia institutum. Nam, can. 3 Apostol., dicitur, *Thymiama posse offerri Deo; hoc autem erat in lege veteri quoddam sacrificii genus; ergo et nunc etiam est, quia ibi consumitur creatura in honorem Dei;* ibidem etiam dicitur offerri posse manipulum spicarum; et aliae similes oblationes leguntur, de Consecrat., dist. 2. Quod si quis dicat, illas esse simplices oblationes, et non sacrificia, inde fit argumentum, sicut Ecclesia has instituit, ita etiam potuisse sacrificium instituere, vel si in his exerceat aliquid sacrum, hoc ipso facere sacrificium. Item cæmeronia cerei Paschalisi instituta est ab Ecclesia, et tamen est sacrificium juxta id, quod in ejus benedictione Gregor. Pap. dixit: *Suscipe Sancte Pater incensi hujus sacrificium vespertinum.* Et ratione patet, quia ibi est oblatio, benedictio et consumptio cuiusdam rei creatæ, in Dei honorem. Præterea in celebratione Missæ ante consecrationem, atque adeo ante sacrificium a Christo institutum, offertur hostia et calix, quæ actio sola habet sufficientem rationem veri sacrificii, ut patet tum ex verbis Ecclesiæ, quibus illa oblatio fit: *Suscipe Sancte Pater omnipotens æterne Deus, hanc immaculatam hostiam; tum ex ipsa actione et definitione sacrificii, nam ibi est oblatio in honorem Dei, faciendo aliquid sacrum circa rem oblatam; nam ipsa elevatio panis et calicis in altari coram Deo, cum benedictione aliqua, est sufficientis actio sacra ad rationem sacrificii; hoc enim in multis sacrificiis veteribus sufficiebat, ut in panibus propositionis, in manipulo spicarum, in sacrificio similæ, et id genus aliis, ut patet Levit. 7, c. 23 et 24. Unde Scot. in 4, d. 43, q. 2, dicit, in Missa et esse sacrificium quod non est sacramentum, scilicet, oblationem hostiæ non consecrata, et sacrificium quod est sacramentum, scilicet, mysterium Eucharistiae; quod maxime declarari potest, quando contingit illam hostiæ oblationem separari omnino a substantiali mysterio Missæ, ut sit in Missa, quæ sicca seu nautica dicitur, in qua sunt Missæ cæmeroniae sine consecratione, aut presentia corporis Christi; nam illa actio externa sic facta, revera ordinatur ad cultum Dei; non est enim actio superstitionis, nec ficta, sed religiosa, et ibi intervenit obla-*

tio cuiusdam rei creatæ, cum aliqua benedictione et consumptione; est ergo ibi actio et significatio moralis ad sacrificium sufficiens; neque etiam deest significatio mystica; nam illa actio fit in significationem et recordationem, et quasi ex desiderio et voto veri sacrificii incuranti, et consequenter etiam ibi intelligi potest significatio et recordatio passionis Christi; cur ergo non erit illud verum sacrificium, quamvis non sit ita perfectum et efficax, sicut sacrificium Eucharistiae?

4. *Neque institutum, neque oblatum est in Ecclesia aliud sacrificium ab Eucharistia.* — In hac re, incipiendo ab eo, quod certius est, dicendum est primo, Ecclesiam hactenus nullum instituisse sacrificium, neque aliud unquam, vel alicubi obtulisse præter Eucharistiam. Ita supponit D. Thom. in tota hac quest., et alii Doctores in 4, dist. 12 et 13; Cajet., 2, 2, q. 85, art. 4; Hosius, in Confess., cap. 41; Clictov., lib. 1 de Eucharist., cap. 14, et omnes Scriptores Catholicæ idem sentiunt, et insinuatur a Patribus supra citatis, præser-tim August., illis verbis, lib. 20 de Civitat., cap. 24: *Sacrificamus Deo illo duntaxat ritu, quo sibi sacrificari novi Testamenti manifestatione præcepit;* ubi ponderanda est illa dictio exclusiva; et ideo, lib. 1 contra Crescon., cap. 25, hoc appellat unicum sacrificium, et lib. de Spirit. et litt., cap. 11, vocat unicum et singulare, et lib. 8 de Civitat., cap. ult., probat, epulas seu cibos, quos fideles offerunt ad sepulchra mortuorum, non esse sacrificium, quia unum tantum est sacrificium Christianorum. Quæ ratio manifeste supponit, nullum aliud esse in usu Ecclesiæ, neque a Christo, neque ab ipsa institutum. Præterea Cyprianus, serm. de Cœna Domini, dicit, Eucharistiam esse inconsuptionabilem cibum, quia, si consumeretur, inquit, nullum nobis relinqueretur sacrificium, quæ ratio etiam supponit nos tantum in Eucharistia sacrificium offerre. Præterea in Ecclesia nulla est actio sacra, quæ per solos sacerdotes rite exerceatur, et verum altare requirat, præter Eucharisticum sacrificium; ergo nullum aliud de facto est in Ecclesia. Patet consequentia, quia sacrificium, non nisi a sacerdote et in altari offerri potest, ut supra dictum est. Antecedens patet ex traditione et sensu totius Ecclesiæ; nam sacerdotium Christi per se tantum ordinatum est ad sacrificandum Christi corpus, et similiter in altari Ecclesiæ solum Christi corpus et sanguis offerendus est; cætera vero proprie non offeruntur Deo, nisi quatenus ad hoc sa-

crificium ordinantur, ut colligitur ex can. 3 Apostol., et ex aliis decretis, de Consecrat., d. 2, a princ. Præterea, ratio, quæ Christum movit, ut præter Eucharistiam nullum aliud sacrificium nobis relinqueret, movere etiam Ecclesiam debuit, ne aliud sacrificium desideraret, ne videretur hoc Missæ sacrificium per se solum, vel imperfectum, vel ad colendum Deum, et fructum sacrificii percipiendum insufficiente existimare, quod etiam posset devotionem fidelium circa hoc sacrificium remittere, et ab illius usu et frequentia aliquo modo divertere. Tandem (ut respondeamus etiam dubitationibus posteriori loco positis), ex ipso Ecclesiæ usu declaratur: nam cæmeroniae omnes, quas Ecclesia instituit, non eo animo ab ipsa fiunt, ac si per se contineant supremum Dei cultum, neque ut immediate ad hoc referantur, sed instituit eas ad ornatum, et cultum hujus sacrificii, et ad fidelium devotionem excitandam, quod his verbis egregie docuit Concil. Trident., sess. 22, can. 5: *Cæmerias adhibuit (scilicet, mater Ecclesiæ), mysticas benedictiones, lumina, Thymamata, vestes, aliaque id genus multa ex apostolica disciplina et traditione, quo et majestas tanti sacrificii commendaretur, et mentes fidelium per hæc visibilia religionis et pietatis signa ad rerum altissimarum, quæ in hoc sacrificio latent, contemplationem excitant.* Quæ verba sufficiunt ad omnes difficultates supra tactas solvendas; nam de ratione sacrificii est, ut sit oblatio immediate ordinata ad Deum, et ejus cultum, et non satis est, ut sit cæmeronia ordinata ad ornatum ejus oblationis, quæ verum sacrificium est. Quocirca sicut Ecclesia adhibens cæmerias ad ornatum sacramentorum non instituit nova sacramenta, sed ea sacramentalia vocamus, et quasi accidentia sacramentorum, ita instituendo cæmerias ad ornatum hujus sacrificii, non instituit nova sacrificia, sed ea possumus sacrificalia vocare, seu accidentia hujus sacrificii, de quibus postea videbimus. Quod si interdum aliqua ex his cæmeroniis sacrificium vocatur, id est rarissimum, et interpretandum est de sacrificio late sumpto, prout attribuitur cuivis actioni, vel oblationi sacrae.

5. *Ecclesiam non posse sacrificium aliquod instituere probabile.* — Hinc addo ultimo, probabile esse, non habere Ecclesiam potestatem ad instituendum aliud sacrificium. Quam assertionem existimo satis colligi ex doctrina Theologorum, quamvis fere nullus

alias posset Ecclesia nunc instituere nova sacrificia hircorum, aut vitulorum, aut agni alicujus, vel similia, quæ sunt satis absurdæ. Tandem usus hujus potestatis, neque fuit hactenus in Ecclesia, neque potest unquam esse conveniens, et alioqui nullum est aliud indicium, aut fundamentum hujus potestatis; non est ergo temere asserenda. Sed dicendum est potius, sicut sacramenta sunt Ecclesiæ fundamenta, ita etiam sacrificium, vel æquali, vel potiori ratione, quia cum omnia ordinentur ad Dei cultum, qui potissimum per sacrificium tribuitur, videtur sacrificium esse veluti finis proximus ceterorum sacramentorum; merito ergo inter Ecclesiæ fundamenta numeratur; sicut ergo ad Ecclesiæ unitatem, confessionem et perpetuitatem conveniens fuit, ut sacramenta tam in substantia quam in numero, essent immutabilia, ita fuit idem expediens in sacrificio, ideoque non est Ecclesiæ relicta potestas ad sacrificium instituendum, sed solum ad cæremonias addendas, quæ ad convenientem illius ornatum deseruirent, in quibus licet sit aliqua varietas in Ecclesia, nullum est inconveniens, dummodo substantia sacrificii non immutetur. Et ex his satis sunt expeditæ difficultates in principio factæ.

DISPUTATIO LXXV.

DE ESSENTIA SACRIFICII EUCHARISTIÆ.

Disputat. 3 de sacrificio. — Significatio moralis sacrificio Eucharistiae communis cum cæteris. — Mystica, commemoratio Christi passionis. — Objectum cui, Deus. — Essentia sacrificii in duobus consistit, nempe in ritu externo, et in significatione. De hac posteriori parte nihil est, quod in presenti dicamus; nam significatio moralis eadem est in hoc, et in cæteris; omnia enim sunt signa interioris cultus latræ, et recognitionis excellentiæ divinæ, quod maxime fit per sacrificium, quod holocaustum dicitur, nam sacrificium laudis specialiter indicat gratum animum erga Deum. Sacrificium autem propitiatorium est signum animi contriti, quæ omnia perfectissime in hoc mysterio significantur. Rursus significatio mystica clara est in hoc sacrificio, quod memoriale est passionis Christi, quæ omnia inter explicandum essentialiæ ritum hujus mysterii magis declarabuntur. Igitur disputatio haec tota est de essentiali ritu et actione hujus sacrificii, in qua duo possunt considerari, scilicet objectum actionis sacrificandi, et ipsa actio. Rursus in objecto aliquid considerari potest, ut materia sacrificii, quod potest vocari objectum quod, et hujusmodi est res, quæ in sacrificium offertur; aliquid vero considerari potest, ut ultimus terminus, in quem tendit actio sacrificandi, et appellari potest objectum cui, et hujusmodi est persona, cui sacrificium offertur. Et de hoc posteriori objecto nihil est etiam, quod in praesenti dicamus, quia hoc objectum idem est in omnibus sacrificiis, scilicet, Deus, cui soli sacrificium offerendum est. Illud solum hic adnotandum est, sacrificium hoc non tantum Patri, sed etiam Filio, et Trinitati toti offerri, in quo nonnulli haeretici male senserunt, quia circa Filii etiam divinitatem errarunt, contra quos disputat Fulgent., lib. 2 ad Monimum, a principio; supposita autem veritate de trium personarum Deitate, nulla ratio dubitandi relinquitur, quin omnibus, quatenus unus Deus sunt, sacrificium offeratur; imo addere possumus, illud reperiri in hoc sacrificio majoris cuiusdam perfectionis, quod expressius in honore Dei unius et trini offertur, quia ex fide expressiori totius Trinitatis procedit, et quamdam illius confessionem continet, quatenus in illo offertur Christus, verus Filius æterni Patris, in quantum Deus est, et Spiritus Sancti virtute incarnatus seu conceptus, quatenus homo est. Poterat autem hoc loco impugnari error dicentium, aut B. Virgini, aut sanctis Martyribus sacrificium offerri. Sed contra hoc videri potest Epiphan., haeres. 78 et 79, et August., 20 contra Faust., cap. 21. Nos enim satis in tomo 1 et 2 ostendimus, nec B. Virgini dandum esse cultum latræ, sub quo certum est, sacrificium contineri. Dicendum ergo solum superest, quod et per quam actionem in hoc sacrificio offeratur.

SECTIO I.

Utrum totus Christus sit res oblata in Missæ sacrificio.

1. Difficultatis occasio. — Ratio dubitandi est, quia res oblata videtur esse panis et vinum; ergo non Christus. Patet consequentia, quia in uno sacrificio una tantum est res, quæ offertur. Antecedens vero probatur primo, quia illud offertur, quod sacrificatur; illud autem sacrificatur, quod immutatur seu destruitur in honorem Dei, ut constat in sacrificiis veteribus; agnus enim, qui interficiebatur, sacrificabatur; hic autem panis et vinum sunt, quæ immutantur, dum in corpus et

sanguinem Christi convertuntur; ergo haec sunt, quæ sacrificantur et offeruntur. Secundo, quia in omni sacrificio res oblata est, quo supponitur actioni sacrificandi, et non illa, quæ ex tali actione resultat; ut in immolatione agni, res oblata est agnus vivus, non cadaver ejus, quod ex immolatione resultat; sed in praesenti, quod supponitur, est panis et vinum; ergo haec sunt res oblata in sacrificium; Christus autem, qui per talem actionem conficitur, solum erit sacramentum, seu sacer cibus, sicut erat agnus Paschalis post immolationem. Tertio ex usu et verbis Ecclesiæ, et Sanctorum; nam Ecclesia in Missa prius offert panem et vinum, et illa vocat hostiam, seu rem oblata; et in quadam antiphona dicit: *Sacerdos in æternum Christus secundum ordinem Melchisedech panem et vinum obtulit.* Et similiter Cypr., epist. 63: *Panem et calicem mistum vino obtulit.* Et Iren., lib. 4, cap. 32: *Præcipit Christus Apostolis, ut primitias creaturarum, scilicet, panem et vinum, Deo in sacrificium offerant;* et Alex. I., epist. 4: *Panis tantum et vinum aqua permistum in sacrificio offerantur.* Et idem sumi potest ex Gregor., lib. 3 Dial., cap. 23, et lib. 4, cap. 55; et ex Fulgent., de Fide ad Pet., cap. 48, qui hoc vocat sacrificium panis et vini; et ex Clemente Papa, epist. 2, dicente: *Tot holocausta in altari offerantur, quot populo sufficient, ubi ipsas panis hostias holocausta vocat.*

2. Supponendum est, in omni sacrificio, in quo fit realis transmutatio, aliquid posse in re oblata considerari, quod supponitur actioni sacrificandi; aliquid vero, quod per illam resultat, ex qua consideratione variae opiniones in praesenti quæst. ortæ sunt.

3. Prima opinio, duplex sacrificium subordinatum constituens, exploditur. — Prima opinio est, duplex esse sacrificium, alterum panis et vini, alterum corporis et sanguinis Domini; prius autem esse præambulum ad posterius, ad quod ordinatur tanquam ad id, quod primario intentum est, ideoque unum sacrificium appellari, quia ubi est unum propter aliud, ibi est unum tantum. In priori ergo sacrificio dicunt, rem oblata esse panem et vinum; in posteriori vero esse corpus et sanguinem Christi. Ita tenet Ruard., art. 48 contr. Luth., et Cassal., lib. 2 de Sacrificio Missæ, cap. 25. Haec vero opinio et procedit ex falso fundamento, ut constat ex disputatione præcedente, et non explicat, quid sit materia, quid vero terminus hujus sacrificia-

tionis. Item, cum duplex sacrificium distinguat, duplum etiam oblationem assignare deberet; quod tamen facere non potest, quia illa oblatio cæremonialis, quæ circa panem et vinum antecedit in Missa, non est ratione sacrificii Eucharistiae, neque ex Christi institutione, ut infra ostendemus; unde inquiri etiam ab his auctoribus potest, an haec duo sacrificia sint essentialiter conjuncta ex Christi institutione; nam si primum dicatur, oportet distinctas actiones sacrificandi a Christo institutas designare, quod fieri non poterit. Si autem non sunt ita connexæ, separamus sacrificium illud, quod solum circa panem et vinum ut sic versatur; et de alio quæstio relinquitur quomodo ex parte rei oblata concurrent panis et vinum, et corpus et sanguis Christi, cum haec omnia sint in illo necessaria.

4. Secunda opinio. — Rejicitur. — Secunda opinio est, solum Christum esse rem oblata in hoc sacrificio, ita ut, quatenus in propria specie existit, sit res oblata, ut materia sacrificii, quia ut sic supponitur actioni sacrificandi; ut vero est sub speciebus, et habet modum existendi sacramentalem, sit res oblata, ut terminus significationis, quia ut sic fit per actionem sacrificandi. Sed haec opinio est plane falsa quoad priorem partem, ut infra ostendam, quia existentia Christi in propria specie est omnino extra rationem hujus sacrificii, quod attinet ad materiam ejus, ac deinde male excludit omnino panem et vinum, et non declarat, quomodo ad hoc sacrificium concurrant.

5. Tertia opinio. — Improbatur. — Tertia opinio est Christum, ut existentem sub speciebus, esse materiam hujus sacrificii, quæ actioni ejus supponitur; ut oblatum vero, seu ut manducatum, vel aliquid simile, esse rem oblata per modum termini sacrificationis. Juxta quam sententiam consequenter dicendum erit consecrationem non pertinere intrinsece ad actionem sacrificandi, sed esse quasi præambulam, sicut incarnationis Christi intrinsece non pertinuit ad actionem sacrificii cruentis, sed fuit quasi præparatio materiae; sic enim Christus per consecrationem constitutus sub speciebus, ut ita fit materia apta incruentæ sacrificationi. Haec vero opinio supponit sententias valde dubias de actione sacrificandi, ut postea videbimus, et non explicat, quomodo panis et vinum pertineant ad rem oblata in hoc sacrificio.

6. Christus est in Eucharistico sacrificio res primario oblata. — Dico primo: Christus Do-